

اسطوره‌های شخصیت‌ساز

کافی است به دوران کودکی خودمان بازگردیم و خاطراتمان را زیرورو کنیم. بیشترین خاطره‌ای که هرکدام از ما از دوران کودکی داریم به داستان‌هایی بازمی‌گردد که می‌شنیدیم و می‌خواندیم و همچنین کارتون‌ها یا به قول امروزی‌ها انیمیشن‌هایی که در آن دوران تماشا می‌کردیم. دلیل این خاطره‌سازی‌ها هم این است که در دوران کودکی بچه‌ها با انیمیشن، داستان و اسباب‌بازی‌هایشان فقط بازی نمی‌کنند، بلکه با آنها زندگی می‌کنند. به همین خاطر هم بازی‌ها، داستان‌ها، فیلم‌ها و نمایش‌ها چیزی فراتر از سرگرمی در زندگی و ذهن ما تاثیر گذارند. این اثرگذاری به خصوص در سنین پایین‌تر به مراتب بیشتر است. به گونه‌ای که شاید بچه‌ها فقط یک ساعت پای یک فیلم یا انیمیشن نشسته باشند اما ساعت‌ها و حتی روزها در ذهن‌شان با این فیلم یا انیمیشن و قهرمان یا حتی ضدقهرمان آن زندگی می‌کنند. گاهی خودشان را به جای قهرمانان می‌گذارند و گاهی حتی از قهرمانان هم پا فراتر گذاشته، به پیروزی‌های بزرگی دست می‌یابند. خلاصه این‌که یک فیلم، یک انیمیشن، یک داستان یا یک اسطوره و اسباب‌بازی می‌تواند نظام باورها، شخصیت و زندگی آینده فرزند فرزندان ما را تحت تاثیر خود قرار دهد و آنها را در جهتی خاص هدایت کند.

این اتفاقی است که شاید خیلی از ما متوجه آن نباشیم. همین مسئله هم موجب می‌شود تا هنگام خرید و انتخاب اسباب‌بازی کتاب فیلم و انیمیشن و دیگر سرگرمی‌ها برای کودکانمان حواسمان به تاثیراتی که این اسباب‌بازی و وسایل روی ذهن و روان فرزندانمان دارد، نباشیم و بی‌توجه به این‌گونه مسائل محصولات فرهنگی را انتخاب کنیم. همین امر هم موجب می‌شود به جای اسطوره‌های ملی و دینی همچون اسطوره‌های شاهنامه یا قهرمانان ملی و مذهبی فراوانی که در کشورمان داریم، فرزندانمان به سمت اسطوره‌های تقلبی و ساختگی غربی کشیده شود. براین اساس، اغلب اوقات شاهد آن هستیم که فرزندان ما آن قدر که باری، بتمن و مرد عنکبوتی را می‌شناسند با رستم، سهراب و اسفندیار آشنا نیستند. بچه‌هایی که به جای پوریای ولی تصویرشان از یک قهرمان در قالب غول سبزرنگ هالک جان گرفته و قهرمان‌شان برای مبارزه با ظلم و ستم زورو است. بی آن‌که هزاران شهید و جانباز و قهرمانی که در طول تاریخ ایران زمین در برابر ظلم و ستم ایستاده‌اند و نماد مبارزه با استعمار و استبداد هستند را بشناسند! فرزندان ایران زمین که شاید حتی نام رئیس‌علی دلواری به گوش‌شان نخورده باشد یا حسین فهمیده و بهنام محمدی را به شکلی گذرا در میان کتاب‌های درسی‌شان دیده و از آن عبور کرده باشند.

چرا جای شخصیت‌ها و اسطوره‌های ایرانی در محصولات فرهنگی مرتبط با

جان گرفتن اسطوره‌ها در

بازی و اسباب‌بازی روی شکل‌گیری شخصیت کودک و جهان‌بینی او تاثیرگذار است. به همین دلیل در تمام دنیا برای شکل‌دهی شخصیتی به بچه‌ها و برای نفوذ فرهنگی از طراحی اسباب‌بازی، بازی و انیمیشن و امثال آن بهره‌می‌گیرند.

فرزندان ما وقتی عروسک‌شان باری است و انیمیشن مورد علاقه‌شان سیندرلا، این عروسک‌ها به اسطوره‌های ذهنی

زهره احمدزاده

خبرنگار چارچوبیاری

بازی و اسباب‌بازی روی شکل‌گیری شخصیت کودک و جهان‌بینی او تاثیرگذار است. به همین دلیل در

تمام دنیا برای شکل‌دهی شخصیتی به بچه‌ها و برای نفوذ فرهنگی از طراحی اسباب‌بازی، بازی و انیمیشن و امثال آن بهره‌می‌گیرند.

فرزندان ما وقتی عروسک‌شان باری است و انیمیشن مورد علاقه‌شان سیندرلا، این عروسک‌ها به اسطوره‌های ذهنی

دگرگونی شخصیت و رفتار

شخصیت‌های رسانه‌ای و اسطوره‌های نوپدید، می‌توانند نگرش و بینش و رفتار مخاطبان خود را دگرگون کنند. اکثر افراد به‌ویژه کودکان و نوجوانان با اسطوره‌هایی که از طریق محصولات فرهنگی به‌ما عرضه می‌شوند، همذات‌پنداری و از آنها الگوبرداری می‌کنند. کودکان و نوجوانان مانند این اسطوره‌ها و شخصیت‌های اندیشمند و آزادبیات، حرکات، لباس و رفتار آنها تقلید می‌کنند و حتی خود را در قامت آن شخصیت‌ها تصور می‌کنند و نام‌های آنها را برای خود برمی‌گزینند.

آموزش درس زندگی

قهرمانان و پهلوانانی چون رستم و سهراب یا پوریای ولی و حتی قهرمانان معاصر ما همچون شهدای ۸ سال دفاع مقدس یا شعرا و ادیبان و دانشمندان و چهره‌هایی همچون پروفیسور حساسی یا مریم میرزاخانی مانند همه ما زندگی پرفراز و نشیبی داشته‌اند. روایت‌های جذاب از زندگی این افراد در قالب کتاب، فیلم، داستان و انیمیشن می‌تواند برای کودکان و نوجوانان و حتی بزرگسالان ما بسیار آموزنده باشد و به آنها درس زندگی بدهد و آنها را متوجه کند که زندگی حتی برای اسطوره‌ها هم بالا و پایین دارد.

چرخش فرهنگی

یکی دیگر از تاثیرات شخصیت‌ها و اسطوره‌های رسانه‌ای بر افراد و به‌طور خاص کودکان و نوجوانان، چرخش فرهنگی در ذهن و باور آنها و در نهایت چرخش فرهنگی جامعه است. رسانه‌ها مردم را مجذوب نمادهایی می‌سازند که در جوامع آنها کمتر وجود داشته یا اصلاً وجود نداشته است. رسانه‌ها با نماد سازی، مفاهیم فرهنگی را جایگزین می‌کنند. وقتی رمبو، سوپرمن، بتمن، اسپایدرمن (مرد عنکبوتی) و حتی هری پاتر جای رستم، سهراب، پوریای ولی و ... را می‌گیرند، چرخشی فرهنگی در سطوح مختلف معنایی و رفتاری صورت می‌گیرد.

